

Zajištění péče o kontakty pacientů s MDR TB a XDR TB

Shrnutí

Úkol

Multirezistentní tuberkulóza (MDR TB) a extenzivně rezistentní tuberkulóza (XDR TB) představují v Evropské unii a v Evropském hospodářském prostoru (EU/EHP) značné riziko pro veřejné zdraví a současně velkou výzvu k prevenci a kontrole TB. Jelikož narůstá počet osob postižených multirezistentní nebo extenzivně rezistentní TB, narůstá i počet jejich kontaktů – a právě tyto kontakty je třeba zjistit a vhodným způsobem řešit jejich péčí. Zajištění péče o kontakty pacientů s MDR TB a XDR TB je obzvláště problematické, protože základna poznatků pro stanovení nejlepší praxe je velmi omezená.

Pokyny pro oblast veřejného zdraví

Tento dokument, předkládající k uvedené problematice nejnovější vědecké důkazy a názory odborníků, obsahuje rovněž pokyny ohledně postupů týkajících se zajištění péče o kontakty pacientů s MDR TB a XDR TB. Pokyny jsou určeny odborníkům v oblasti veřejného zdraví a tvůrcům politiky v členských státech EU/EHP, kteří připravují celostátní pokyny a doporučení k zajištění péče o kontakty pacientů s MDR TB a XDR TB.

Dvě možnosti

V případě TB citlivé na léky se prokázalo, že ke snížení rizika vzniku tuberkulózního onemocnění mezi infikovanými kontakty je účinné podrobit osoby s latentní TB infekcí (LTBI) preventivní léčbě. Tato koncepce se vztahuje i na MDR TB a XDR TB, kde však jsou omezením v současnosti chybějící léky s prokázanou účinností proti těmto formám TB a současně s přijatelným profilem nežádoucích účinků, které by se mohly projevit u jinak zdravých osob.

Alternativou k preventivní léčbě je poskytování informací a navazující sledování se soustavným klinickým pozorováním zjištěného kontaktu, o němž se předpokládá, že trpí LTBI. Tímto způsobem je zajištěno včasné podchycení symptomů onemocnění TB, aby bylo možno zahájit léčbu co nejdříve, dojde-li skutečně k rozvoji této nemoci.

Nedostatek spolehlivých důkazů

Důkazy podporující preventivní léčbu MDR TB nebo XDR TB jsou velmi omezené. Studie zaměřené na přínosy a nežádoucí účinky preventivní léčby nejsou průkazné. Nedostatek spolehlivých důkazů je omezujícím faktorem pro zpracování pokynů k této problematice, doporučení jsou tudíž založena většinou na názorech odborníků. Jelikož na základě současných důkazů nelze poskytování preventivní léčby léčivými přípravky dodávanými v současné době na trh ani podpořit, ani odmítnout, zůstávají v případě infekcí MDR TB a XDR TB obě výše uvedené možnosti v platnosti.

Názory odborníků

Panel odborníků vyjadřuje podporu oběma různým možnostem: preventivní léčbě i soustavnému klinickému pozorování. Panel odborníků při svých posudcích uplatňuje hlavní zásadu, která stanoví, aby součástí posuzování kontaktů s MDR TB nebo XDR TB bylo komplexní hodnocení rizik. Při individuálním hodnocení rizik je nutno vzít v úvahu tyto skutečnosti: riziko, že u kontaktu s MDR TB dojde k progresi tuberkulózního onemocnění; citlivost na léky u zdrojového případu infekce a riziko nežádoucích účinků, pokud bude zahájena preventivní léčba kontaktu. V případě XDR TB jsou režimy podávání možných léčivých přípravků, které jsou k dispozici, velmi omezené a bez prokázané účinnosti, tudíž zřejmě jedinou možností je soustavné pozorování.

Závěr

Zajištění péče o kontakty pacientů s MDR TB a XDR TB je třeba provádět na základě komplexního individuálního hodnocení rizik, kdy se posuzují přínosy a rizika pro jednotlivé osoby; konkrétně se tedy zjišťuje, zda kladné stránky preventivní léčby převažují nad zápornými.

Další výzkum je nezbytně nutný zejména ve dvou oblastech: studie posuzující přínosy preventivní léčby u kontaktů s MDR TB a XDR TB a analýzy přínosů a nákladů preventivní léčby v členských státech EU/EHP. Je nám známo, že v současné době probíhají studie, které zřejmě použití preventivní léčby podporují, jejich výsledky však bude nutné potvrdit rozsáhlejšími studiemi a také v jiných zařízeních. Kromě toho se mohou na trhu objevit další přípravky k léčbě multirezistentní TB, které si vyžádají aktualizaci těchto pokynů.